

Рецензія

рецензента, кандидата медичних наук, доцента кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ВНМУ ім. М. І. Пирогова Людмили Іванівни Шкільняк на дисертаційне дослідження аспірантки кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії ВНМУ ім.

М. І. Пирогова Ганни Ігорівни Криничних на тему: «Оптимізація лікування хворих з кістами фронтальних відділів щелеп з урахуванням їх клінічних проявів та онтогенетичних особливостей», представлене до захисту у спеціалізовану вчену раду ДФ 05.600.105, що утворена згідно наказу в.о. ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова № 195 від 15 грудня 2023 року на підставі рішення вченої ради ВНМУ ім. М.І. Пирогова № 6 від 14 грудня 2023 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 221 «Стоматологія».

1. Актуальність обраної теми.

Щелепи є найчастішою локалізацією кістозних уражень у порівнянні з іншими ділянками тіла. Однією із особливостей будови щелеп є наявність зубів. Одонтогенні пухлиноподібні утворення (кісти) є найбільш частою хірургічною патологією, але крім одонтогенних запальних кіст зустрічається ціла низка уражень, пов'язаних із розвитком щелеп та морфогенезом органів носа та рота. Дані особливості впливають на різноманіття гістологічної будови вказаних патологічних утворень з різним ступенем проліферативної активності.

Тому, дисертаційна робота Криничних Ганни Ігорівни на тему: «Оптимізація лікування хворих з кістами фронтальних відділів щелеп з урахуванням їх клінічних проявів та онтогенетичних особливостей» є своєчасною та актуальною, так як спрямована на вирішення недостатньо вивченої теми – удосконалення хірургічного лікування кіст фронтальних

відділів щелеп з метою зниження рівня рецидивування та післяопераційних ускладнень.

2. Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Робота виконана на високому науковому рівні. Дисертанткою проведено аналітичний огляд сучасних джерел літератури згідно з темою наукового дослідження, чітко сформульовані мета та завдання роботи, розроблений дизайн дослідження. Методи, використані у дослідженні відповідають його меті і завданням. Якісно та кількісно репрезентативною є вибірка суб'єктів дослідження. Дисертантка у дослідженні 38 об'єктів (ембріонів, передплодів та плодів людини) використала, окрім відомих методів морфологічного дослідження, новітні, із застосуванням сучасних методик медичної діагностичної візуалізації (тривимірне комп'ютерне реконструювання). У наступній частині дослідження застосовано комплекс загально-клінічних методів обстеження (за розробленою картою, рентгенологічні (аналіз заданими комп'ютерної томографії (КТ) розміру вогнища деструкції, рентгенологічної щільності кісткової тканини у ділянці кісткового дефекту). Ефективність розроблених методів хірургічного лікування кіст фронтальних відділів щелеп проведено із застосуванням фотоплетизмографії.

Методи статистико-математичного аналізу даних дослідження є сучасними, адекватними характеру даних і забезпечують необхідний рівень достовірності результатів роботи відповідно з вимогами доказовості у наукових дослідженнях.

Отже, проведено ретельний аналіз результатів власної роботи на високому науковому рівні із застосуванням сучасних та адекватних методів дослідження. Аналіз даних проведений у повному обсязі. За матеріалами дисертаційної роботи опубліковано 28 наукових праць, з них: 6 статей в наукових фахових виданнях МОН України, 3 статті у закордонних виданнях (Польща, Туреччина, Румунія), дві з яких проіндексовані у базі даних

Scopus;, отримано 1 патент України на корисну модель (№102592) та 4 свідоцтва про реєстрацію авторського права на твір (№ 115862; № 114581; № 119002; № 119001). Також результати роботи обговорені та оприлюднені на 14 наукових Всеукраїнських та міжнародних конференціях.

3. Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у значному розширенні наукових даних про особливості процесів формування та становлення структур фронтальних ділянок щелеп під час внутрішньоутробного розвитку людини; визначенні та науковому обґрунтуванні морфологічних передумов для розвитку патологічних процесів досліджуваних локалізацій.

Вперше був визначений рівень проліферативної активності кіст фронтальних ділянок щелеп, що було використано при створенні систематизації патологічних уражень досліджуваних локалізацій. Проведено порівняльний аналіз гістологічних форм кістозних уражень щелеп задля уточнення критеріїв їх диференційної діагностики.

З метою хірургічного лікування пацієнтів із кістами фронтальних відділів щелеп розроблена удосконалена методика, яка полягала у поєднанні методів перфорацій та поглиблення кісткової стінки, з метою зниження ризику рецидиву та постоперативних ускладнень. Ефективність запропонованих методик підтверджена фотоплетизмографічним дослідженням, а відсутність рецидивів – клінічно. Пацієнтам із нагноєними кістами різцевого каналу проводили хірургічне лікування із пластичним закриттям післяопераційного дефекту.

4. Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналітичний огляд літератури з наукової проблеми містить значну кількість джерел (212 найменувань), що дає змогу авторці достатньою мірою висвітлити сучасний стан проблеми, визначити невирішені та дискусійні питання, обґрунтувати доцільність власного дослідження.

Результати дисертаційної роботи ґрунтуються на достатній кількості спостережень, що забезпечує належну кількісну та якісну репрезентативність вибірки.

Визначення особливостей морфогенезу, часової динаміки анатомічних і топографічних структур щелепно-лицевої ділянки було проведено із використанням 38 об'єктів (ембріонів, передплідів та плодів людини). Для визначення просторової будови та топографії структур верхньої та нижньої щелеп із кожної серії зрізів виготовляли тривимірні комп'ютерні реконструкції.

Клінічні дослідження проведені на базах кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Вінницького національного медичного університету ім.М.І. Пирогова. Проводили обстеження та лікування 54 пацієнтів із пухлинами та пухлиноподібними ураженнями (кістами) фронтальних відділів щелеп - одонтогенними та неодонтогенними, серед яких шість були з явищами нагноєння, як ускладнення загоєння кісткових дефектів після проведення операції «Цистектомія». Відбір і рандомізація об'єктів спостереження виконані коректно. За даними комп'ютерної томографії пацієнтам визначали розмір вогнищ деструкції та рентгенологічної щільності кісткової тканини навколо порожнини за шкалою Хаунсфілда (HU) до хірургічного лікування. Оцінку больового синдрому у пацієнтів із кістами фронтальних відділів щелеп проводили за вербальною шкалою оцінки інтенсивності болю – Verbal Descriptor Scale (VDS). З метою прогнозування перебігу патологічного процесу у 18 пацієнтів були проведені імуногістохімічні дослідження біоптатів стінки кіст фронтальних відділів

щелеп. Задля контролю ефективності застосування розроблених методик для хірургічного лікування пацієнтів із досліджуваною патологією застосовували фотоплетизмографію. При статистичному аналізі застосовували ліцензійний пакет прикладних програм Statistica 6.0.

5. *Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.*

Метою дисертаційного дослідження було визначення особливостей морфології і клініки кіст фронтальних відділів щелеп та розроблення оптимальних критеріїв їх діагностики, методів лікування та покращення їх результатів. Відповідно до поставленої мети сформульовано вісім чітко окреслених завдань, що їй відповідають.

Проаналізувавши дисертацію, можна стверджувати, що мета дослідження авторкою досягнута, а завдання виконані. Усі наукові положення дисертації підкріплені аналізом відповідних даних, чітко, і логічно, послідовно і структуровано викладені у тексті дисертації.

У дослідженні правильно обрані методологічні та методичні підходи, проведений адекватний порівняльний аналіз отриманих результатів. Авторкою були підготовлені матеріали до друку, сформульовані висновки та практичні рекомендації, оформлена робота.

6. *Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.*

Теоретичне значення отриманих результатів дослідження полягає у розширенні знань про особливості розвитку фронтальних відділів щелеп у внутрішньоутробному періоді розвитку людини; морфологічні передумови виникнення патологічних процесів досліджуваних ділянок; гістологічне різноманіття уражень, локалізованих у щелепних фісурах; проліферативну активність кіст щелеп.

Дисертаційна робота Криничних Г.І. доводить, що використання удосконалених методик хірургічного лікування кіст фронтальних відділів

щелеп (цистектомія із компактостеотомією та поглибленням кісткових стінок) є більш ефективним, у порівнянні із відомим методом, що було визначено за допомогою фотоплетизмографічного дослідження, та дає можливість провести ефективну профілактику виникнення післяопераційних ускладнень та рецидивування.

Дисертаційна робота є частиною науково-дослідницьких робіт «Розробка методів хірургічного лікування хворих з патологією щелепно-лицевої ділянки з урахуванням корекції супутніх захворювань» (номер державної реєстрації 0118U005403), «Розробка методів хірургічного та комплексного лікування хворих з вродженою та набутою патологією щелепно-лицевої ділянки з відновленням функцій та урахуванням супутньої патології» (номер державної реєстрації 0123U100745) кафедри хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Вінницького національного медичного університету ім. М.І.Пирогова. В комплексній темі дисертантка є виконавцем окремого фрагменту.

Результати дисертаційного дослідження впроваджено у науковий, навчальний та лікувальний процес медичних та навчальних закладів України.

7. Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації у практиці.

Дисертанткою рекомендовано імплементувати в практичну медицину удосконалені методи (цистектомія із поєднанням методів перфорацій та поглиблення кісткових стінок) для пацієнтів із кістами фронтальних відділів щелеп з метою зменшення рецидивів та постопераційних ускладнень; хірургічне лікування пацієнтів із нагноєними кістами різцевого каналу рекомендовано проводити із застосуванням розробленого способу видалення даного патологічного утворення із закриттям пластичного дефекту. Запропоновано, що клінічну систематизацію пухлиноподібних утворень і пухлин ембріональних щілин різцевих відділів верхньої та нижньої щелеп доцільно проводити на основі локалізації та проліферативної активності

ураження з метою вибору оптимальної тактики лікування. Визначено, що пацієнти з пухлинами щелеп, які включають тканину слинних залоз, потребують застосування радикальних методик хірургічного лікування у зв'язку із високою проліферативною активністю патологічного ураження.

8. *Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.*

Результати перевірки дисертаційної роботи та наукових публікацій програмою «StrikePlagiarism.com» свідчать, що текст є оригінальним, не виявлено плагіату, самоплагіату, фабрикування, фальсифікування даних чи будь-яких інших порушень принципів академічної доброчесності. Оригінальність тексту дисертаційної роботи склала 85,5 %. Наявні співпадиння відповідають власним публікаціям, загальноживаним термінам і фразам, всі цитовані фрази містять посилання на відповідні першоджерела. Подані до захисту наукові досягнення є власним напрацюванням дисертантки.

9. *Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.*

Узагальнюючи вищенаведене, слід відзначити, що дисертаційна робота Криничних Ганни Ігорівни «Оптимізація лікування хворих з кістами фронтальних відділів щелеп з урахуванням їх клінічних проявів та онтогенетичних особливостей» є завершеною і самостійною кваліфікаційною науковою працею, в якій отримані нові науково обґрунтовані результати для вирішення актуальної науково-практичної задачі – оптимізація хірургічного лікування пацієнтів із кістами фронтальних відділів щелеп з урахуванням їх клінічних проявів та онтогенетичних особливостей.

Робота представлена на здобуття наукового ступеня доктора філософії оформлена відповідно до наказу МОН України №40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», за своєю актуальністю, науковою новизною та практичним значенням отриманих результатів є закінченою, самостійною науковою роботою, що виконана на високому

науково-методичному рівні та цілком задовольняє вимоги, які ставляться
Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення
разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи
про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою
Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №44, а Криничних Ганна
Ігорівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі
знань 22 «Охорона здоров`я» за спеціальністю 221 «Стоматологія».

Рецензент,
доцент кафедри
хірургічної стоматології
та щелепно-лицевої хірургії
ВНМУ ім. М.І. Пирогова,
кандидат медичних наук

Людмила ШКІЛЬНЯК